Rzeszów, 09.05.2022

Recenzja pracy doktorskiej lek. Agaty Kozłowskiej
pt. „Analiza wzorców dermatoskopowych i ocena ich przydatności w diagnostyce dermatologicznej wybranych dermatoz zapalnych i chłoniaków pierwotnie skórnych"

W okresie ostatnich lat obserwuje się nie tylko gwałtowny rozwój nowych metod leczniczych w dermatologii, ale można także zauważyć szybki postęp w udoskonalaniu technik obrazowania zmian skórnych, mający na celu ograniczenie do minimum potrzeby inwazyjnej diagnostyki histologicznej, która nierozerwalnie związana jest z wykonaniem biopsji skóry. Jedną z najczęstszej obecnie wykorzystywanych metod diagnostyki obrazowej jest dermatoskopia. Do niedawna była ona głównie stosowana w ocenie zmian barwnikowych skóry i służyła odróżnianiu zmian łagodnych (znamion melanocytowych) od zmian potencjalnie złośliwych, zwłaszcza czerniaka złośliwego. W ostatnim okresie dermatoskopia zaczęła być jednakże szeroko stosowana w diagnostyce innych nowotworów skóry (m.in. raka podstawnokomórkowego, raka kolczystokomórkowego, czy stanów przednowotworowych), a także w rozpoznawaniu dermatoz zapalnych (tzw. inflammoskopia) czy chorób włosów (trichoskopia) lub paznokci (onychoskopia). Z uwagi na względnie krótkie stosowanie dermatoskopii w diagnostyce dermatoz zapalnych, wiele cech i wzorców dermatoskopowych poszczególnych zapalnych chorób skóry nie zostało do chwili obecnej w pełni scharakteryzowanych. Tym samym podjęte przez Doktorantkę badania mające na celu analizę i ocenę przydatności wzorców dermatoskopowych w diagnostyce różnicowej wybranych dermatoz zapalnych i chłoniaków pierwotnie skórnych w pełni wpisują się w aktualny nurt badawczy na świecie i stanowią autorski wkład Doktorantki w szeroko pojęty rozwój inflammoskopii.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska ma układ typowy dla tego typu prac naukowych. Maszynopis liczy 208 stron i składa się ze Spisu treści, Wykazu użytych skrótów, Wprowadzenia, Założeń i celów pracy, opisu Materiału i zastosowanych metod badawczych, Wyników, Omówienia uzyskanych wyników, Wniosków, Streszczenia pracy w języku polskim i angielskim oraz Spisu piśmiennictwa obejmującego 156 poprawnie zacytowanych pozycji, w większości z ostatnich 5 lat. Rozprawa została przygotowana

bardzo starannie, przejrzyście i jest napisana poprawną polszczyzną; podział tekstu na podrozdziały porządkuje go i ułatwia czytelnikowi zapoznanie się z poszczególnymi fragmentami rozprawy doktorskiej. W pracy zamieszczono ponadto 69 zestawień tabelarycznych i 47 rycin, które stanowią cenne uzupełnienie opisu metod badawczych i uzyskanych wyników badań.

We wprowadzeniu, które obejmuje 35 stron maszynopisu, Autorka rozprawy szczegółowo zapoznaje czytelnika z zasadami badania dermatoskopowego oraz dotychczas opisywanymi strukturami i wzorcami dermatoskopowymi, jakie mogą wystąpić w dermatozach zapalnych. We wprowadzeniu można wyróżnić dwie główne części, przy czym w pierwszej autorka opisuje podstawowe struktury dermatoskopowe, a w drugiej natomiast szczegółowo odnosi się do dotychczas opisanych cech dermatoskopowych poszczególnych jednostek chorobowych. Obydwie części doskonale się uzupełniają i umożliwiają czytelnikowi dokładne zapoznanie się z tematyką podjętych badań. Oceniając całościowo tę część rozprawy doktorskiej należy uznać, że stanowi one bardzo dobre wprowadzenie do dalszej części pracy i w pełni uzasadnia podjęte przez Doktorantkę cele badawcze. Jednakże chyba niepotrzebnie na koniec Wprowadzenia autorka umieściła krótki podrozdział zatytułowany „Inflammoskopia w literaturze". Ten podrozdział nie wnosi zbyt wiele, gdyż tak naprawdę Doktorantka odnosi się do publikowanych danych od samego początku Wprowadzenia, natomiast wspomniany podrozdział jest dosyć ogólnikowy i cytuje tylko jedną pozycję piśmiennictwa, zatem nawet tytuł tego podrozdziału nie do końca odzwierciedla jego zawartość. Zamieszczone w tym podrozdziale treści Autorka mogła wpleść we wcześniejsze elementy Wprowadzenia. Ta drobna uwaga nie umniejsza jednak całościowej ocenie tej części rozprawy doktorskiej.

W oparciu o dokonany we Wprowadzeniu przegląd piśmiennictwa Doktoranta formułuje cele badawcze, do których należą:

1. Określenie częstości występowania poszczególnych struktur dermatoskopowych w wybranych dermatozach zapalnych wraz z oceną ich czułości i swoistości w diagnostyce różnicowej
2. Ocena wpływu szeregu cech demograficznych i klinicznych na obserwowane struktury dermatoskopowe analizowanych jednostkach chorobowych.
3. Ewentalne opisanie nowych fenomenów dermatoskopowych ocenianych dermatoz zapalnych.

Sformułowane cele pracy badawczej są zasadne i wskazują, jaki będzie kierunek badań Autorki. Zostały one trafnie ujęte, są możliwe do zrealizowania i świadczą o umiejętności planowania badań naukowych przez Doktorantkę. Na szczególną uwagę zasługują szeroki zakres podjętych w rozprawie doktorskiej badań, jak i duża liczba analizowanych jednostek chorobowych.

Badaniem objęto łącznie 320 pacjentów (167 kobiet i 153 mężczyzn) chorujących na atopowe zapalenie skóry i inne odmiany wyprysku (n=69), łuszczycę (n=112), liszaj płaski (n=32), toczeń rumieniowaty skórny (n=25), choroby ziarniniakowe skóry (n=33), przyłuszczycę plackowatą (n=15) oraz pierwotne chłoniaki skóry (n=17). Warto zaznaczyć, że Autorka oceniła łącznie 6751 zmian skórnych, co niewątpliwie świadczy o jej staranności, pracowitości i dążeniu do uzyskania wiarygodnych wyników badań. Zmiany skórne były badane w 6 lokalizacjach (twarz, kończyny górne, kończyny dolne, tułów, fałdy skórne i okolice akralne) za pomocą dermatoskopu ręcznego DermLite DL4, przy czym w jednej lokalizacji u danego pacjenta oceniano maksymalnie 10 zmian. Uzyskane wyniki badań poddano analizie statystycznej adekwatnie dobranymi metodami obliczeniowymi. Choć wydawać by się mogło, że zastosowane przez Doktorantkę metody badawcze są względnie proste, to należy podkreślić, że w pełni odzwierciedlają one zasady prowadzenia oceny dermatoskopowej, a zaplanowane przez nią badania są ciekawe i z klinicznego punktu widzenia mają bardzo duże znaczenie praktyczne.

W toku przeprowadzonych prac badawczych stwierdzono, że obraz dermatoskopowy zależy nie tylko od badanej jednostki chorobowej, ale w dużej mierze uwarunkowany jest także okolicą ciała, w obrębie której dokonywane jest badanie dermatoskopowe. Obraz dermatoskopowy może także ulegać mianie w zależności od płci pacjenta, wieku, czasu trwania choroby, faktu stosowania preparatów kortykosteroidowych oraz nasilenia samej choroby. Autorka po raz pierwszy opisała i scharakteryzowała strukturę łuski sitowatej w łuszczycy. Za szczególnie cenne należy także uznać podjętą przez doktorantkę próbę różnicowania pierwotnych chłoniaków skóry z łagodnymi dermatozami zapalnymi w oparciu o badanie dermatoskopowe. Na uwagę zasługują także barwne zdjęcia dermatoskopowe, które stanowią cenne uzupełnienie prezentowanych zestawień tabelarycznych, dokumentują przeprowadzone przez Doktorantkę badania, a zebrane w formie oddzielnej publikacji

mogłyby stanowić doskonały atlas inflammoskopii dla wszystkich praktykujących dermatologów.

Uzyskane przez Doktorantkę wyniki zostały porównane z wynikami przedstawionymi przez innych badaczy. Podobnie jak we wprowadzeniu, również w dyskusji Doktoranta wykazała się bardzo dobrą znajomością badanego zagadnienia, biegłością w wyszukiwaniu adekwatnych dla danej tematyki opracowań naukowych oraz umiejętnością porównania własnych wyników z wynikami innych autorów. Dyskusja prowadzona jest dojrzale, a Autorka starannie wyważa formułowane stwierdzenia i krytycznie odnosi się do własnych wyników badań. Jak już wspomniano, spis piśmiennictwa obejmuje 156 pozycji, w zdecydowanej większości aktualnych, publikowanych w wiodących periodykach o zasięgu międzynarodowym. Cytowanie poszczególnych pozycji piśmiennictwa jest prawidłowe, a sam spis przygotowany starannie, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dla tego typu rozpraw naukowych. Rozprawa doktorska uzupełniona jest o streszczenie w języku polskim i angielskim. Choć w tej części Doktorantka dokładnie opisuje całość przeprowadzonego badania i uzyskane w toku realizacji rozprawy doktorskiej wyniki, to wydaje się, że streszczenie jest nieco za długie – raczej nie powinno ono przekraczać 3-4 stron maszynopisu i w skrócie omawiać prezentowane zagadnienie.

W oparciu o przeprowadzone badania lek. Agata Kozłowska sformułowała 5 wniosków stwierdzając, że niektóre struktury dermatoskopowe mogą być pomocne w rozpoznawaniu łuszczycy, wyprysku, liszaja płaskiego, świerzbiączki guzkowej, albo chorób ziarniniakowych. Po raz pierwszy opisała także łuskę sitkowatą, które cechuje się wysoką swoistością w stosunku do łuszczycy. Ponadto wskazano, że występowanie danych struktur dermatoskopowych jest uzależnione od lokalizacji zmian skórnych, czasu trwania choroby, płci pacjentów oraz wielu innych czynników demograficznych i klinicznych. Dodatkowo lek. Agata Kozłowska podkreśla, że niektóre struktury dermatoskopowe mogą być markerem klinicznego nasilenia choroby. Sformułowane przez Doktorantkę wnioski są zasadne i w pełni znajdują odzwierciedlenie w przeprowadzonych badaniach i uzyskanych wynikach.

Podsumowując, oceniam rozprawę doktorską lek. **Agaty Kozłowskiej** ze wszech miar pozytywnie. Na powyższe stwierdzenie wpływa ważność podjętego przez Doktorantkę tematu badań oraz duże znaczenie praktyczne uzyskanych wyników. Realizacja założonych celów badawczych, poprawnie dobrane i zastosowane metody badawcze, a także swobodne poruszanie się w zakresie tematyki realizowanego zagadnienia wskazują, że Autorka jest

osobą umiejącą zaplanować i prawidłowo przeprowadzić badanie naukowe, krytycznie omówić uzyskane wyniki w odniesieniu do obserwacji innych autorów oraz prawidło sformułować wnioski końcowe. Pragnę stwierdzić, że rozprawa spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami). W związku z powyższym przedkładam Senatowi Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lek. Agaty Kozłowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku i poważania,

Prof. dr hab. n. med. Adam Reich
KIEROWNIK KLINIKI DERMATOLOGII
Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 1
im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie